

Fellesuttalelse fra:

Tekna – Teknisk-naturvitenskapelige forening,
Legeforeningen,
Samfunnsviterne,
Forskerforbundet,
Econa,
Juristforbundet

Behandling av sak om organisering av landets helseforvaltning i RNB

Regjeringen har varslet at Stortinget skal forelegges til politisk beslutning regjeringens forslag om organisering av landets helseforvaltning i forbindelse med RNB.

Det arbeides parallelt med en stortingsmelding om helseberedskap og en nasjonal helse- og samhandlingsplan.

Foreningene ber Stortinget om å avstå fra å behandle organisering av landets helseforvaltning til de har behandlet stortingsmeldingen om helseberedskap og til nasjonal helse- og samhandlingsplan foreligger. Å foregripe utfallet av behandlingen av denne meldingen gjennom en hastebehandling av organiseringen i forbindelse med RNB, mener vi ikke er en god politisk prosess. Det er heller ikke sikret faglig god forankring gjennom prosessen så langt.

Grunnlaget for behandlingen i Stortinget

Forslaget til ny organisering av landets helseforvaltning hviler på en rapport utarbeidet av et HOD-prosjekt ledet av John- Arne Røttingen – et prosjekt med departementsråd Cathrine M. Lofthus om prosjekteier og en styringsgruppe bestående av HODs ekspedisjonssjefer. I tillegg deltar de ulike avdelingene i departementet i en prosjektgruppe. Arbeidet er derfor et rent departementsdrevet prosjekt uten andre representanter, heller ikke fra de berørte forvaltningsorganene. En så lukket prosess bidrar ikke til styrket tillit i forvaltningen.

Rapporten ble ferdigstilt i begynnelsen av mars etter en utsettelse fra 15. februar.

Følgende etater kan bli berørt:

- Helsedirektoratet
- Folkehelseinstituttet
- Statens legemiddelverk
- Direktoratet for strålevern og atomsikkerhet
- Direktoratet for e-helse

I tillegg ligger det inne at denne gjennomgangen har en grenseflate opp mot kommunene, statsforvalterne, de regionale helseforetakene med underliggende foretak og Norsk helsenett SF.

Det er ikke definert hva disse grenseflatene vil bety, og nevnte sektorer er heller ikke koblet på prosjektets arbeid så langt vi har erfart.

Vi ber Stortinget om å forsikre seg om at de har oversikt over konsekvenser av omorganiseringen for kommunene, statsforvalterne, de regionale helseforetakene med underliggende foretak og Norsk helsenett SF, siden det er presisert at saken har grenseflater opp mot disse.

Bakgrunn for gjennomgangen

Hovedmålet med gjennomgangen er å sikre effektiv ressursbruk og avklaring av roller og ansvar mellom de ulike forvaltningsorganene og departementet.

Det er gitt oppdrag om å:

- Avdekke og redegjøre for delt ansvar eller uklare ansvarsforhold, ulik rolleforståelse og organisatoriske forhold
- Særlig vurdering av digitaliseringsarbeidet og beredskapsrelaterte oppgaver

Det ble allerede i innspillsrunden på mandatet gitt innspill fra organisasjonene om at en helhetlig gjennomgang av helseforvaltningen forutsetter god involvering fra tillitsvalgte på lokalt nivå i hele prosessen. De ansatte sitter på verdifull fagkunnskap som vil gi bedre grunnlag for god organisering, rolleavklaring og beredskap. Vi mener derfor det er helt sentralt at de ansatte blir hørt gjennom sine tillitsvalgte for at prosjektet skal lykkes. Involvering av tillitsvalgte tidlig i prosessen er svært viktig.

Vi mener det var riktig og viktig at det ble igangsatt et slikt arbeid med en gjennomgang. Det er klokt å se på hvordan man kan sikre effektiv ressursbruk og avklaring av roller og ansvarsforhold mellom etatene og departementet. Dette bør skje med jevne mellomrom, og vi står nå i en situasjon med post-corona og med en ny geopolitisk situasjon som krever en ny type beredskap i tillegg til at det foregår og skal finne sted fremover mye digital utvikling i sektoren.

Da er det svært viktig at man fatter gode beslutninger på et faglig godt grunnlag. Vi representerer ansatte som nettopp har denne faglige kompetansen, som har arbeidet i sektoren, både i og utenfor forvaltningen, med de samfunnsutfordringene som nå skal løses på en bedre og mer effektiv måte. Det er derfor med stor undring vi opplever at hele prosessen har skjedd svært lukket i departementet, uten at man har villet bruke de svært gode faglige ressursene som ligger i etatene.

Vi mener denne rapporten ville styrket seg som grunnlag for beslutninger om omorganisering om den hadde vært lagt ut på høring, i det minste internt i forvaltningen. Statssekretær Karl Kristian Bekeng orientert i møte 13. april om at denne rapporten vil bli offentlig når Stortinget får saken til behandling i forbindelse med Revidert Nasjonalbudsjett (RNB). Vi mener det ikke foreligger en god begrunnelse for at rapporten fra Røttingen-utvalget er unntatt offentlighet.

Prosessen frem mot politisk beslutning

RNB legges frem for Stortinget 11. mai og saken skal behandles ilt noen få uker samtidig med en rekke andre saker. Det betyr at Stortinget har begrenset tid til å gjøre grundigere undersøkelser før det fatter vedtak i sakene, eller til å avholde høringer i de enkelte sakene. Det er også svært begrenset mulighet for deltakelse til høringer i forbindelse med RNB.

Vi som representerer de største faggruppene og nærmere femten hundre arbeidstakere i disse forvaltningsorganene, vil veldig gjerne opplyse Stortinget om vår bekymring knyttet til om forslaget fra regjeringen er fattet uten gode faglige begrunnelser og analyser. Vi viser til at denne prosessen har skjedd med en begrenset form for reell medvirkning fra de som sitter med fagansvaret i de ulike forvaltningsorganene, til tross for et godt lokalt tillitsvalgtapparat i alle virksomhetene. Organene er gitt mulighet til å gi innspill, men dette var på et svært tidlig tidspunkt og uten klarhet i hva man søkte innspill på. Det er derfor vanskelig å vite om innspillene var relevante for prosjektet. Det er også kommet frem at prosessen med utarbeidelse av innspillene den gang skjedde på svært ulike måter i de ulike direktoratene, med ulik grad av involvering av de ansatte med deres fagkompetanse.

Vi mener derfor det er høyst uklart om saken som forelegges Stortinget i forbindelse med RNB er godt nok faglig belyst og forankret.

Vi gjør Stortinget oppmerksom på at det arbeides med en stortingsmelding om helseberedskap i HOD. Helseberedskap er selve grunnlaget for den gjennomgangen av forvaltningen som er gjort av prosjektet.

I tillegg arbeides det med en Nasjonal helse- og samhandlingsplan. Denne vil bli fremmet høsten 2023. Nasjonal helse- og samhandlingsplan vil sammen med ny folkehelsemelding og melding om helseberedskap utgjøre de overordnede rammene for helse- og omsorgspolitikken. Nasjonal helse- og samhandlingsplan vil ta for seg regjeringens ambisjoner om å videreutvikle vår felles helse- og omsorgstjeneste. Et overordnet mål for meldingen er å sikre sømløse pasientforløp og gode tjenester i hele landet.

Vi mener derfor Stortinget må avvise forslaget fra regjeringen om ny struktur for den sentrale helseforvaltningen i RNB og heller be om en ny sak etter at man har behandlet den varslede stortingsmeldingen og det er ferdigstilt en Nasjonal helse- og samhandlingsplan. Det bør samtidig være åpenhet rundt analyser og beslutningsgrunnlaget. Vi mener også at Stortingets behandling av Folkehelsemeldingen vil kunne gi signaler av betydning for hvordan man organiserer helseforvaltningen, og regjeringen bør derfor ikke fremme sak om endringer i forvaltningen før denne meldingen er behandlet.

Vi mener særlig stortingsmelding om helseberedskap vil gi Stortinget et godt grunnlag for å vurdere regjeringens videre arbeid med helseberedskap og ikke minst oppfølgingen av Helsepersonellkommissjonens og Sykehusutvalgets rapporter og alt øvrig arbeid med organisering av helsevesenet. Regjeringen er avhengig av Stortingets tilslutning for det videre arbeidet med beredskap, digitalisering og effektiv ressursforvaltning. Å gjøre de organisatoriske endringene før Stortinget er involvert i forslag om bruk av ressurser og satsningsområder innen digitalisering og helseberedskap, er etter vår mening å starte i feil ende.

Vi mener derfor Stortinget må avvente behandlingen av organiseringen av helseforvaltningen til de har behandlet stortingsmeldingen om helseberedskap og til nasjonal helse- og samhandlingsplan foreligger. Å foregripe utfallet av behandlingen av denne meldingen gjennom en hastebehandling av organiseringen i forbindelse med RNB, mener vi ikke er en god politisk prosess.

Vi ber Stortinget avstå fra å behandle denne saken og heller ber regjeringen om en ny sak om organisering av landets helseforvaltning i etterkant av at stortingsmelding om helseberedskap er blitt behandlet og til nasjonal helse- og samhandlingsplan foreligger.